

ses); i alhora lluitaren amb l'apòcope radical com en *Anglès ECLES(I)IS*. La base, doncs, també pogué ser A.TONSOS; i d'aquí potser la doble forma *Argestús* (1518), junt amb *Argestues*.

Deixem córrer altres vies etimològiques que havíem explorat de primer, i haurien exigít canvis excepcionals i arbitraris, i amb menys base semàntica: ARGENTOSAS; AGIRRE + x; AQUAS TONSAS. Per al vulgar *Es Gertuvas* cf. *Esbarsavina* a la Conca de Tremp < *Herbasavina*.

AGLI, P'

Riu del litoral mediterrani, al Rosselló i al Fenollet, que fa uns 80 k. de recorregut. Es deriva de AQUILINUS.

PRON.: *lagli*.¹

La menció més antiga sembla ser la de l'any 925: «in com. Rossillonense --- villa Calceno --- in flumine *Aigilone* [sic] --- ville q. v. Paredstortes ---» (Coll. Moreau IV, 135ss., del cartulari d'Elna, f.º 12).

DOC. ANT. Ja en bastants docs. de l'època primitiva de la llengua hom sovint l'associa amb *Aquilinus*. Així en un doc. de 956 «... in flumine *Aquilono* [sic]» (Coll. Moreau VIII, 221), en un de 961 «... in flumine *Aquilino* ...» (Abadal, *Eixalada*, 190), *Aquilinum* 961, 1120 (Alart, *Geogr. Hist.*, 25), *Aquilinus* 1162 (Sabarthès, *Dict. Topogr. Aude*, s. v.), «... in *Aquilino* veteri ...» 1223 (Alart, *InvLC*, s. v. *Aglí*). Però ja des d'antic apareixen testimonis amb fonètica romànica, llatinitzada o pura: «... Aspirano ... ultra *Aglinum* ...» 1154 (Coll. Moreau LXVI, 4). Notem la documentació que fa el conscienciós Alart: «... in aqua que dicitur *Aglí* ...» 1157, flumine *Ayglini* 1195, *Aglinum* 1205, flumine *Ayglini* 1222, 1225, *Ayglino* 1241, *Ayglini* 1256, *Aig-* 1267, 1268, 1274, 1276, 1283, 1289, 1292, *Eyglinum* 1281, 1324 (*InvLC*, s. v. *Aglí*), i a més: *Ayglí* 1315, 1318, 1325, *Aglí* 1404 (*InvLC*, s. v. *flum*); altres exemples en documents de 1315 publicats per Vidal: «al fluvi del *Ayglí*», «el flum del *Aglí*» (RLR 40 xxx, 270, 272). Sabarthès inclou «... flumen *Aiglini* ...» 1269, *Eglí* 1763, la *Gli*² 1781 (*Dict. Topogr. Aude*, s. v.), i en un text de 1598 es llegeix: «han desembarchat al cap de la Ribera del *Aglí*, cerca de la torra del Grau» (RLR LX, 71).

A l'època medieval la pronúncia amb *Ai-* sembla ben estesa; cf. *aigua* AQUA, explicat com a resultat d'una possible pronúncia *ak/ya* (DECat I, 90b12); en el cas de *aigli* l'esforç en el lligament sil·làbic *aigli* sembla haver generat l'element semi-vocàlic *ǰ*, so de transició.

Notem a més en un doc. de 1211 «hominibus de Monte *Aiglino*» (Alart, *InvLC*, s. v. *Aglí*); P. Vidal, referint-se al mateix testimoni, diu que «on trouve un lieu de Monte *Aglino*, dans le pays de Fenouillet» (RLR xxx, 274, n. 2).³ Com a component del nom de lloc rossellonès *Espirà de l'Aglí*, el nom del riu apareix ben tard segons la documentació de Ponsich, que inclou *Aspira de la Gli* 1628, *Espira de lagly* 1815 (p. 40); sense: *Aspirano*, *Espiranum* des de 1098.

Aquest riu, segons el testimoniatge dels geògrafs i historiadors de l'Antiguitat, es deia *Sordus*.⁴ El seu nom molt probablement vindria d'un NP AQUILINUS, nom d'algun personatge romà que tingués propietats importants a la vora d'aquest riu.⁵ Notem, amb aquest motiu, altres noms de rius basats en antropònims en el territori català: *Valira* VALERIA, *Gaià* GALLIANUM, *Francolí* FRANCULIN, etc. i així es creu de *Freser* i *Rigard* (veg. Coromines, E. T. C. I, 37, n. 31, i particularment ací, més endavant). D'altra banda, però, AQUILINUS podia aplicar-se en un principi al rocam de les Corberes enmig del qual neix l'*Aglí* o bé a les penyes i als congostos de gran altura pels quals passa aquest riu en la seva trajectòria, llocs en un i altre cas freqüentats per àguiles. Notem a propòsit d'això l'exemple de 1269, *flumen Aiglini*, que hem citat de Sabarthès, i a més el nom de lloc antic *Monte Aiglini* d'un doc. de 1211 del Fenollet. Cadascú d'aquests punts de vista es pot defensar, però és ben possible que un i altre correspongessin a una realitat i qua ajudessin a la consolidació d'aquest nom. [Joseph] G[ulsoy].

¹ És nom normal i usadíssim a molts pobles de la seva ribera, però no enterament vi pertot; JCor. fa notar que el vell informant de Bompàs (el terme del qual arriba quasi a 1 k. de l'Aglí) n'havia dit «la ribera de *klará*» (xxv, 107B, a. 1961). — ² Així es veu escrit en algun altre text també; es tracta de falsa divisió de l'*Aglí*. D'altra banda, un viatger francès de 1612 parla d'un «petit fleuve appellé *Sagli*» (Ch. Claverie, RH LX, 365); és poc fiable, car a la p. 369 diu que el *Voló* és en el «fleuve *Gli*». — ³ No sabem si la diferència en la grafia d'Alart (*Monte Aiglino*) i de Vidal (*Monte Aglino*) es deu a un error de lectura. — ⁴ Sabarthès inclou *Sordus* citant d'Aviè 552, 574; Alart també toca aquesta qüestió en el seu *Geog. Hist. Pyr.-Or.* — ⁵ Cf. *Guilanyà*, nom d'un vell llogaret i església muntanyenca prop de Navès (Solsonès), s'explica com a descendent de AQUILINIANUM, derivat de AQUILINUS (DECat I, 82a41).

AGOLS, barranc a Andorra, V. *Aigual* (i per a la variant *Nagol*, E. T. C. II, 11)

AGOST

Vila de l'Horta d'Alacant, ni gaire gran ni de les petites, uns 15 k. ONO. d'Alacant, i uns 20 al N. d'Elx. He de reconèixer que no estem ben preparats per dir-ne gran cosa, situació sense raonables esperances de remei, vista la gran escassetat de la documentació publicada en aquesta rodalia. Però penso que en una obra com la present, de qui té preparació bona i excepcional per tractar-ne autoritzadament en l'aspecte lingüístic, no és menys arriscat, ni menys imprudent per al futur de les recerques toponomàstiques, guardar-hi un poruc silenci. Que llavors hi ha el perill de refor-